

**Gminny Program
Wspierania Rodziny
na lata 2023 – 2025**

Skarżysko-Kamienna 2022

Spis treści

1. Wprowadzenie.....	3
2. Uwarunkowania prawne podejmowanych działań w ramach programu wspierania rodziny.....	4-5
3. Diagnoza sytuacji demograficznej i społecznej w gminie Skarżysko- Kamienna..	6-14
4. Analiza SWOT.....	15-17
5. Cele Programu.....	17-27
6. Adresaci Programu.....	28
7. Realizatorzy Programu.....	28
8. Spodziewane rezultaty wynikające z realizacji Programu.....	28
9. Źródła finansowania.....	29
10. Sprawozdawczość z realizacji Programu.....	29
11. Podsumowanie.....	29

1. Wprowadzenie

Gminny Program Wspierania Rodziny w gminie Skarżysko – Kamienna na lata 2023 – 2025 powstał w oparciu o ustawę z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Niniejszy Program jest kontynuacją programu wspierania rodziny realizowanego w gminie Skarżysko – Kamiennej w latach poprzednich. Rolą samorządu lokalnego jest tworzenie oraz odpowiadanie za funkcjonowanie lokalnego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną.

Podstawową zasadą Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej jest ochrona prawna dziecka i rodziny. Rodzina jest najważniejszą i podstawową komórką społeczną. Stanowi ona pierwszą grupę odniesienia, w ramach której budowane jest poczucie tożsamości dziecka. To rodzina dostarcza pierwszych doświadczeń, w relacji z najbliższymi, z innymi ludźmi, z otoczeniem. Dlatego też, tak ważne jest, aby dziecko i rodzina otrzymały kompleksowe wsparcie, szczególną troskę, opiekę i ochronę. Działania na rzecz rodziny to działania na rzecz całej wspólnoty, a wspierając rodzinę przyczyniamy się do rozwoju i wzmacniania więzi w całej społeczności, dlatego jest to tak istotne zadanie.

Współczesne rodziny przeżywają wiele trudności. Prawidłowe jej funkcjonowanie może ulec zagrożeniu poprzez szereg czynników, których długotrwałe oddziaływanie może czynić rodzinę dysfunkcyjną, nie wywiązującą się z podstawowej funkcji opiekuńczo – wychowawczej. Główne problemy dezorganizujące funkcjonowanie rodziny to przemoc w rodzinie, choroba alkoholowa, niewydolność w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej, ubóstwo, długotrwałe bezrobocie, niepełnosprawność z powodu choroby, czy też eurosieroctwo. Dlatego też organizując różnorodne formy wsparcia na rzecz rodziny, należy podkreślać zasadę podstawowej roli opiekuńczo – wychowawczej w rozwoju dziecka. Zamiast zastępować rodzinę w jej podstawowej funkcji, należy ją wspierać i wspomagać tak, aby przywrócić jej prawidłowe funkcjonowanie. Głównym założeniem systemowych rozwiązań w zakresie wspierania rodziny jest praca z całą rodziną w oparciu o zasadę wzajemnej współpracy i współdziałania służb publicznych, instytucji, organizacji pozarządowych i innych podmiotów zajmujących się pomaganiem rodzinie.

Gminny Program Wspierania Rodziny w gminie Skarżysko – Kamienna adresowany jest do wszystkich rodzin wychowujących dzieci, a w szczególności do rodzin przeżywających trudności w wychowywaniu i opiece nad dziećmi. Określa on cele i zadania, które mają wspomóc rodziny w prawidłowym funkcjonowaniu, przy wykorzystaniu sieci wsparcia społecznego i zasobów instytucjonalnych.

2. Uwarunkowania prawne podejmowanych działań w ramach programu wspierania rodziny

Obowiązek wspierania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej wynika z zapisów art. 176 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej i jest zadaniem własnym gminy.

Zapisy Programu są spójne z aktami ustawodawstwa krajowego i lokalnego takimi jak:

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r. nr 78, poz. 483 ze zm.);
2. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2022r. poz. 447 ze zm.);
3. Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2021r., poz. 2268 ze zm.);
4. Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021r., poz. 1249);
5. Ustawa z dnia 25 lutego 1964r. Kodeks Rodzinny i Opiekuńczy (Dz. U. z 2020r., poz.1359);
6. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2022r., poz. 1327 ze zm.);
7. Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004r.o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2022r., poz. 690 ze zm.);
8. Ustawa z dnia 14 grudnia 2016r. Prawo oświatowe (Dz. U. z 2021r., poz. 1082 ze zm.);
9. Ustawa z dnia 7 września 1991r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2021r., poz. 1915);
10. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2022r., poz. 1634 ze zm.);
11. Ustawa z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022r., poz. 559 ze zm.);
12. Ustawa z dnia 7 września 2007r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2022r., poz. 615 ze zm.);
13. Ustawa z dnia 7 września 2007r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2022r., poz. 1205 ze zm.);
14. Ustawa z dnia 11 lutego 2016r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. 2022r., poz. 1577 ze zm.);
15. Ustawa z dnia 4 listopada 2016r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2020r., poz. 1329);
16. Ustawa z dnia 4 kwietnia 2014r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz. U. z 2020r., poz. 1297);
17. Ustawa z dnia 21 czerwca 2001r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. z 2021r., poz. 2021 ze zm.);
18. Ustawa z dnia 10 kwietnia 1997r. Prawo energetyczne (Dz. U. 2022r., poz. 1385 ze zm.);
19. Ustawa z dnia 5 grudnia 2014r. o Karcie Dużej Rodziny (Dz. U. z 2021r., poz. 1744);
20. Ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2021r., poz. 1119 ze zm.);
21. Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2020r., poz. 2050 ze zm.);

22. Ustawa z dnia 17 listopada 2021r. o rodzinnym kapitale opiekuńczym (Dz. U. z 2021r., poz. 2270);
23. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. z 2011r., Nr 292, poz. 1720);
24. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 11 lipca 2018r. w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej (Dz. U. z 2021r., poz. 1296);
25. Uchwała Rady Ministrów Nr 140 z dnia 15 października 2018r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019 – 2023 (Monitor Polski z 2018r., poz. 1007);
26. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieskie Karty” (Dz. U. z 2011r., Nr 209 poz. 1245);
27. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 4 lipca 2019r. w sprawie szczegółowych warunków udzielania pomocy finansowej uczniom na zakup podręczników i materiałów edukacyjnych (Dz. U. z 2020r., poz. 1227);
28. Rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 22 września 2005r. w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych (Dz. U. z 2005r., Nr 189, poz. 1598 ze zm.);
29. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry Start” (Dz. U. z 2021r., poz. 1092);
30. Uchwała Nr IV/24/2018 Rady Miasta Skarżyska – Kamiennej w sprawie ustanowienia wieloletniego programu osłonowego w zakresie dożywiania „Pomoc gminy w zakresie dożywiania” na lata 2019 – 2023;
31. Uchwała Nr XXXVI/27/2013 Rady Miasta Skarżyska – Kamiennej z dnia 21 marca 2013r. w sprawie przyjęcia „Skarżyskiej Karty Dużej Rodziny” na terenie Gminy Skarżysko – Kamienna;
32. Uchwała Nr LXI/70/2018 z dnia 27 września 2018r. Rady Miasta Skarżyska – Kamiennej w sprawie Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2019 – 2023;
33. Uchwała Nr XVIIU/141/2015 Rady Miasta Skarżyska – Kamiennej z dnia 25 listopada 2015r. w sprawie Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Skarżyska – Kamiennej na lata 2016 – 2021;
34. Uchwała Nr XXXIX/332/2021 Rady Miasta Skarżyska – Kamiennej z dnia 14 września 2021r. w sprawie Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Skarżyska – Kamiennej na lata 2022 – 2027.

3. Diagnoza sytuacji demograficznej i społecznej w gminie Skarżysko- Kamienna

Miasto Skarżysko- Kamienna jest zlokalizowane w północnej części województwa świętokrzyskiego. Przecinają się tu główne szlaki drogowe i kolejowe, prowadzące z północy na południe i ze wschodu na zachód kraju. Od 1999 roku jest siedzibą władz powiatu, w którego skład wchodzi gminy: Skarżysko- Kamienna, Bliżyn, Łączna, Skarżysko- Kościelne i Suchedniów.

Według danych Referatu Spraw Obywatelskich Urzędu Miasta Skarżyska- Kamienna, wynika, że na dzień 30.06.2022 r. liczba mieszkańców Skarżyska- Kamiennej wynosiła 41 875 osoby, z czego 22 222 stanowiły kobiety (53,1%), a 21 038 mężczyźni (50,2%).

Od kilku lat liczba mieszkańców Skarżyska- Kamiennej sukcesywnie maleje, co dokładnie obrazuje poniższa tabela.

Tabela nr 1.

Stan ludności w gminie Skarżysko- Kamienna w latach 2020-2021 oraz w okresie I-VI 2022 r.

Wyszczególnienie	2020	2021	I-VI 2022
Liczba ogółem	43 443	42 348	41 875
KOBIETY			
Liczba ogółem	22 955	22 430	22 222
w wieku przedprodukcyjnym 0-17 lat	2 960	2 829	2 774
w wieku produkcyjnym 18-60 lat	11 548	11 144	10 992
w wieku poprodukcyjnym 60 +	8 447	8 457	8 456
MĘŻCZYŹNI			
Liczba ogółem	20 488	19 918	19 653
w wieku przedprodukcyjnym 0-17 lat	3 164	3 092	3 040
w wieku produkcyjnym 18-65 lat	13 579	13 019	12 744
w wieku poprodukcyjnym 65 +	3 745	3 807	3 869

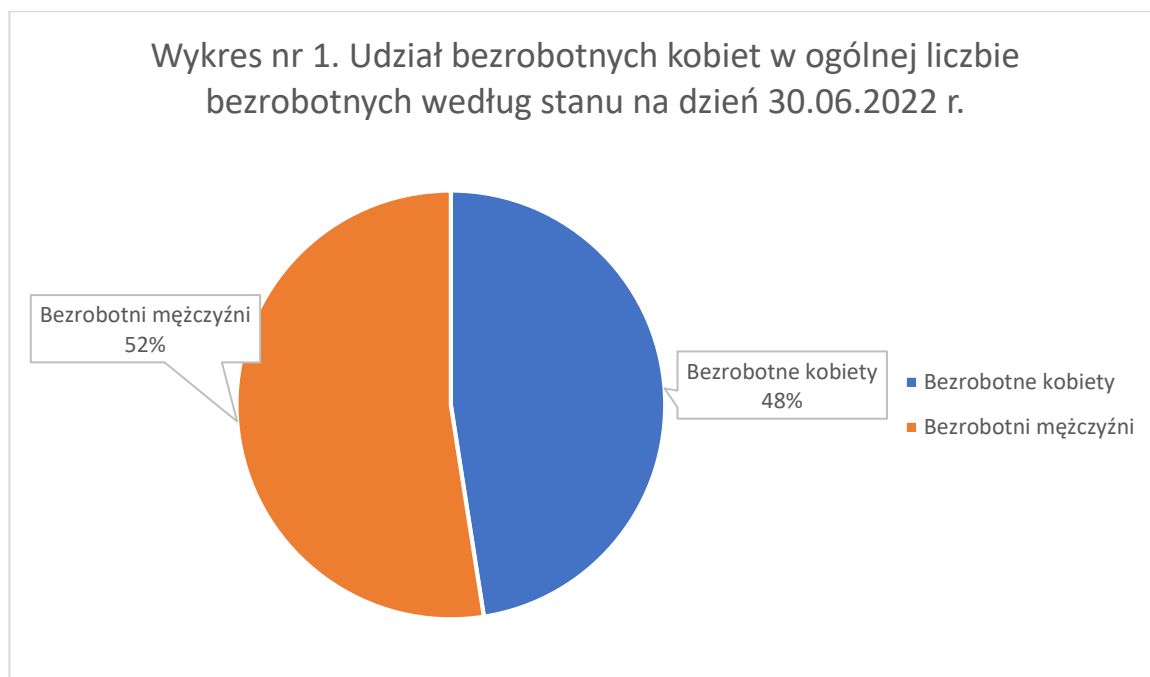
Źródło: dane z Urzędu Miasta Skarżyska- Kamiennej, Referat Spraw Obywatelskich

Z przedstawionych danych wyraźnie wynika, że populacja miasta odznacza się mało korzystną strukturą wiekową. Powyższa tabela uwidacznia co prawda duży udział ludności pozostającej w wieku produkcyjnym, jednak zaznacza się niekorzystny trend wzrostu liczby

osób w wieku poprodukcyjnym przy jednoczesnym zmniejszaniu liczby osób w wieku przedprodukcyjnym.

Powyższe dane wyraźnie świadczą o starzeniu się społeczeństwa.

Na dzień 30.06.2022 r. stopa bezrobocia dla Powiatu Skarżyskiego (14,4%)¹ była wyższa niż dla Województwa Świętokrzyskiego (6,5%)², natomiast liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych wynosiła: 3 551 osób, w tym 1 688 kobiet (48%) oraz 1 863 mężczyzn (52%)³. Powyższe dane ilustruje wykres nr 1.

Źródło: dane statystyczne z PUP

W 2020 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Skarżysku- Kamiennej było zarejestrowanych 2 282 bezrobotnych Skarżyszczan, w tym 1 100 kobiet. Prawo do pobierania zasiłków dla bezrobotnych przysługiwało 404 osobom, w tym 212 kobietom. W 2021 roku było zarejestrowanych 2 077 Skarżyszczan, w tym 1 035 kobiet. Prawo do pobierania zasiłku dla bezrobotnych przysługiwało 286 osobom, w tym 150 kobietom. Do 30.06.2022r. było zarejestrowanych 1 867 osób, w tym 921 kobiet. Prawo do pobierania zasiłku dla bezrobotnych przysługiwało 286 osobom, w tym 164 kobietom⁴.

Bezrobocie pozostaje jednym z głównych powodów ubiegania się osób o wsparcie z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Skarżysku- Kamiennej. W 2020 roku wśród 1 129

¹ stopa bezrobocia obliczona przez Główny Urząd Statystyczny. Dane opracowane przez Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej- Departament Rynku Pracy, opublikowane na stronie Publicznych Służb Zatrudnienia: <http://psz.praca.gov.pl/>

² tamże

³ <https://skarzynsko.praca.gov.pl/documents/2208759/17420657/Biuletyn%20informacyjny%20o%20stanie%20i%20strukturze%20bezrobocia%20w%20powiecie%20skar%C5%BCyskim%20-%20czerwiec%202022.pdf/63fd98d5-3c23-4301-ba53-6da3980c0f78?t=1658897944597>

⁴ dane statystyczne z Powiatowego Urzędu Pracy

rodzin (1 759 osób w rodzinach) objętych pomocą społeczną, problem bezrobocia dotyczył aż 437 rodzin (848 osób w rodzinach)⁵. Natomiast w roku 2021 wśród 1 047⁶ rodzin (1 697⁷ osób w rodzinach, którym udzielono pomocy problem dotyczył 394⁸ rodzin (800⁹ osób w rodzinie). Inne powody przyznania pomocy to m.in.: długotrwała lub ciężka choroba, ubóstwo, niepełnosprawność. Powyższe dane obrazuje tabela nr 2.

Tabela nr 2. Przyczyny udzielenia pomocy przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Skarżysku- Kamiennej w latach 2020-2021 oraz w okresie I-VI 2022

Powód trudnej sytuacji życiowej	Skarżysko- Kamienna					
	Liczba rodzin			Liczba osób w rodzinach		
	2020	2021	I-VI 2022	2020	2021	I-VI 2022
Ubóstwo	560	520	374	815	778	553
Sieroctwo	1	1	0	1	3	0
Bezdomność	54	42	28	57	42	30
Bezrobocie	437	394	297	848	800	604
Niepełnosprawność	494	472	382	684	645	505
Długotrwała lub ciężka choroba	596	559	440	812	745	570
Przemoc w rodzinie	3	3	2	8	7	6
Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	1	0	0	1	0
Potrzeba ochrony macierzyństwa i wielodzietności	33	36	24	159	161	125
Bezradność z sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego ogółem	49	48	27	149	166	79
w tym:	27	27	17	80	88	52
rodziny niepełne						
rodziny wielodzietne	10	6	2	44	25	8
Przemoc w rodzinie	3	3	2	8	7	6
Alkoholizm i narkomania	15	10	7	28	16	14
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	7	3	1	7	9	1
Zdarzenie losowe	4	2	5	14	5	11
Sytuacja kryzysowa	0	0	0	0	0	0
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0	0	0	0

Źródło: Sprawozdanie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Skarżysku- Kamiennej- MRPiPS-03R za lata 2020-2021 oraz MRPiPS-03R I-VI 2022

Jak pokazuje powyższe zestawienie, główną przyczyną przyznania świadczeń z pomocy społecznej była długotrwała lub ciężka choroba. Drugą pod względem liczebności grupę rodzin objętych pomocą w omawianych latach, stanowiły rodziny, w których występował problem ubóstwa. W gminie zauważalne jest zjawisko dziedziczenia ubóstwa, ponieważ całe rodziny przez wiele lat pozostają na marginesie życia społecznego oraz w systemie pomocy społecznej.

⁵ Sprawozdanie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Skarżysku- Kamiennej- MRPiPS- 03R za rok 2020

⁶ Sprawozdanie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Skarżysku- Kamiennej- MRPiPS- 03R za rok 2021

⁷ tamże

⁸ tamże

⁹ tamże

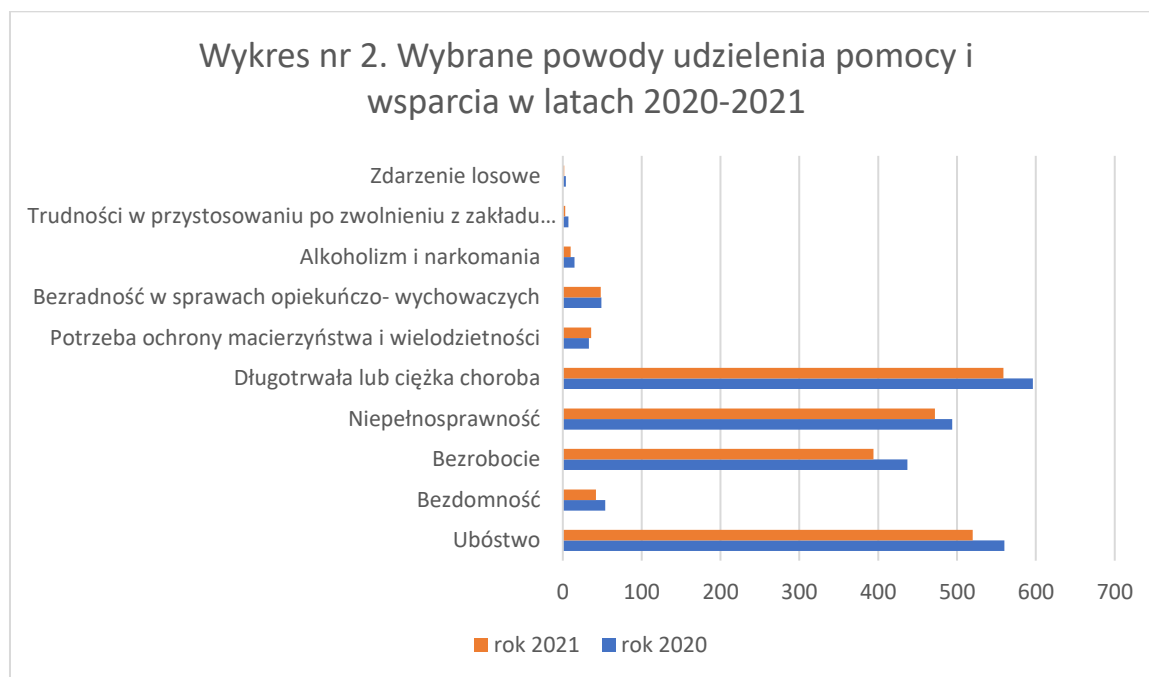

Na trzecim miejscu, wśród przedstawionych w tabeli nr 2 powodów przyznania pomocy znajduje się niepełnosprawność.

Jedną z przyczyn orzekania u osób niepełnosprawności są zaburzenia psychiczne. Aby udzielić takim osobom kompleksowego wsparcia, Miejski Ośrodek Pomocy w Skarżysku-Kamiennej świadczy specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi w miejscu zamieszkania. Specjalistyczne usługi opiekuńcze są świadczone dla:

- osób dorosłych z zaburzeniami psychicznymi- przez terapeutów z odpowiednim przygotowaniem zawodowym,
- dzieci z zaburzeniami psychicznymi, z autyzmem, Zespołem Aspergera i Zespołem Downa przez specjalistów terapeutów- pedagogów w zakresie rewalidacji, logopedów oraz rehabilitanta.

W 2020 roku 99 rodzin (212 osób w rodzinach), w tym 10 dzieci korzystało ze wsparcia terapeutów z Działu Usług Specjalistycznych, w 2021 r. z usług terapeutów skorzystało 92 rodziny (193 osoby w rodzinach), w tym 12 dzieci. W okresie od I-VI 2022 ze Specjalistycznych Usług Opiekuńczych skorzystało 83 rodziny (170 osób w rodzinach), w tym 14 dzieci¹⁰.

Źródło: Sprawozdanie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Skarżysku- Kamiennej-MRPiPS-03R za lata 2020-2021

Jedną z form wspierania rodzin jest realizacja wieloletniego programu wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023. Celem programu jest zagwarantowanie gorącego posiłku lub też wypłata zasiłku celowego na zakup żywności. W ramach tego programu Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej finansuje obiady dla dzieci w placówkach oświatowych oraz ciepłe posiłki dla osób dorosłych, również

¹⁰ Dane własne MOPS

z dowozem do miejsca zamieszkania. Dla osób, które nie korzystają ze zbiorowego żywienia, MOPS wypłaca zasiłki celowe na zakup żywności.

Tabela nr 3. Liczba osób objętych programem „Posiłek w szkole i w domu” w latach 2020-2021

Wyszczególnienie	2020	2021
Rzeczywista liczba osób objętych programem	1 225	1 118
Dzieci do czasu rozpoczęcia nauki w szkole podstawowej	130	126
Uczniowie do czasu ukończenia nauki w szkole ponadpodstawowej lub ponadgimnazjalnej	185	176
Pozostałe osoby otrzymujące pomoc	910	827

Źródło: Sprawozdanie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Skarżysku- Kamiennej z realizacji programu „Posiłek w szkole i w domu” w latach 2020-2021

Kolejną formą wsparcia świadczoną przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Skarżysku- Kamiennej, skierowaną do rodzin przeżywających trudności jest prowadzenie pracy socjalnej w rodzinie. Praca socjalna świadczona jest bez względu na posiadany dochód. Celem pracy socjalnej jest udzielenie pomocy osobie/rodzinie w celu rozwinięcia lub wzmocnienia aktywności i samodzielności życiowej oraz jej zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie, a także poprawa funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym. Praca socjalna prowadzona jest w oparciu o dokonanie przez pracownika socjalnego diagnozy sytuacji w rodzinie, opracowanie planu pomocy i wsparcia w zależności od indywidualnej sytuacji i posiadanego potencjału osoby/rodziny oraz realizację działań określonych w planie pomocy przy aktywnej współpracy rodziny. W 2020 roku 135 rodzin¹¹ (376 osób rodzinach¹²) skorzystało z pomocy w formie pracy socjalnej. W 2021 roku z pracy socjalnej skorzystało 147 rodzin¹³ (369 osób w rodzinach¹⁴), zaś w okresie I-VI 2022 było to 68 rodzin¹⁵ (176 osób w rodzinach¹⁶).

W strukturach Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Skarżysku- Kamiennej istnieją dwa Zespoły Pracy Socjalnej, realizujące zadania w zakresie pracy socjalnej w ramach wspierania osób i rodzin. Zespół Pracy Socjalnej Nr 2 świadczy pracę socjalną z wykorzystaniem narzędzi pracy socjalnej wynikających z przepisów prawa dla osób i rodzin wymagających wsparcia, zaś Zespół Pracy Socjalnej Nr 1 świadczy pracę na rzecz rodzin wieloprotymowych. W/w Zespół prowadzi także procedurę „Niebieskie Karty” w rodzinach, w których występuje przemoc, wspierając jednocześnie działania Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Skalę zjawiska przemocy w rodzinie w gminie Skarżysko- Kamienna w latach 2020-2021, I-VI 2022 obrazuje tabela nr 4.

¹¹ Sprawozdanie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Skarżysku- Kamiennej- MRPiPS- 03R za rok 2020

¹² tamże

¹³ Sprawozdanie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Skarżysku- Kamiennej- MRPiPS- 03R za rok 2021

¹⁴ tamże

¹⁵ Sprawozdanie Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Skarżysku- Kamiennej- MRPiPS- 03R za I-VI 2022

¹⁶ tamże

Tabela nr 4. Skala zjawiska przemocy w rodzinie w gminie Skarżysko- Kamienna w latach 2020-2021 oraz w okresie I-VI 2022

	2020	2021	I-VI 2022
Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty”	195	171	125
Ogółem osoby dotknięte przemocą w rodzinie	208	180	136
Liczba dzieci dotkniętych przemocą w rodzinie	8	15	16
Liczba kobiet dotkniętych przemocą w rodzinie	172	141	103
Liczba mężczyzn dotkniętych przemocą w rodzinie	28	24	17

Źródło: dane statystyczne Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

Powyższa tabela wyraźnie wskazuje coroczny wzrost liczby dzieci, które doświadczają przemocy w rodzinie. Dzieci takie są obejmowane specjalistyczną pomocą w ramach funkcjonującego w gminie systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Często dzieci są kierowane do Stowarzyszenia „Arka Noego”, w ramach której funkcjonuje Ośrodek Środowiskowej Opieki Psychologicznej i Psychoterapeutycznej dla Dzieci i Młodzieży. Ośrodek zajmuje się profesjonalnie diagnozą psychologiczną i psychiatryczną, psychoterapią, leczeniem psychiatrycznym, poradnictwem oraz wspieraniem rozwoju osobistego. Im wcześniej rozpoczęta praca z dzieckiem doświadczającym przemocy ze strony rodziców, tym większa szansa na kształtowanie pozytywnych zachowań u dziecka oraz jego prawidłowy rozwój społeczny i psychiczny.

Niestabilna sytuacja w domu, w którym występuje problem przemocy, bądź uzależnienia, powoduje, że dzieci z takich rodzin szczególnie narażone są na niebezpieczeństwo, są bardziej podatne na agresję, zachowania poza normami społecznymi, uzależnienia, powielanie zachowań przemocowych. Ważnym zadaniem świetlic środowiskowych, działających na terenie gminy Skarżysko- Kamienna jest działalność socjoterapeutyczna i profilaktyczna. Prowadzenie placówek wsparcia dziennego, w których dzieci mogą liczyć na pomoc w odrabianiu lekcji, wsparcie w pokonywaniu problemów szkolnych, organizację czasu wolnego, ma nieoceniony wpływ na rozwój osobowości młodego człowieka oraz jego zachowań społecznych. Udział dzieci w zajęciach świetlicowych uspołecznia i uwrażliwia dziecko, zapobiega marginalizacji i niedostosowaniu społecznemu dzieci, rozwija jego zainteresowania i uzdolnienia, przygotowuje dziecko do aktywnego uczestnictwa w życiu społeczeństwa zgodnie z zasadami poszanowania drugiego człowieka.

W ramach wspierania rodziny w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczych w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Skarżysku- Kamiennej prowadzone są działania mające na celu pomoc rodzinie w przezwyciężeniu trudności i prawidłowym wykonywaniu obowiązków rodzicielskich.

Zgodnie z art. 11 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w przypadku gdy ośrodek pomocy społecznej poweźmie informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadza w tej rodzinie wywiad środowiskowy i dokonuje analizy sytuacji rodziny. Jeżeli

z analizy wynika konieczność przydzielenia rodzinie asystenta rodziny, pracownik socjalny występuje do kierownika ośrodka z wnioskiem o przydzielenie tej formy wsparcia. Po otrzymaniu wniosku, kierownik ośrodka pomocy społecznej przydziela rodzinie asystenta rodziny.

Z rodzinami przeżywającymi trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo wychowawczych realizuje pracę socjalną Zespół Pracy Socjalnej Nr 1 we współpracy z 5 asystentami rodziny. W 2020 roku wsparciem asystenta rodziny było objętych 65 rodzin, w tym 132 dzieci, w 2021 roku ze wsparcia asystenta rodziny skorzystało 72 rodziny, w tym 142 dzieci. W okresie od stycznia do czerwca 2022 asystenci rodziny objęli wsparciem 46 rodzin, w tym 86 dzieci¹⁷. Powyższe dane obrazuje tabela nr 5.

Tabela nr 5 Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny

Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny	2020	2021	I-VI 2022
Ogółem	65	72	46
Liczba dzieci w rodzinach objętych wsparciem asystenta rodziny	132	142	86

Źródło: dane własne MOPS

Jak wynika z powyższej tabeli utrzymuje się tendencja wzrostowa liczby rodzin objętych usługą asystenta rodziny. Porównując rok 2020 z rokiem 2021 odnotowano wzrost w 2021 roku o 7 rodzin. Można spodziewać się dalszego wzrostu zapotrzebowania na tego rodzaju pomoc. Tym bardziej, że w coraz większym stopniu potrzeba objęcia rodzin wsparciem asystenta rodziny wynika wprost z orzeczenia sądu. Dla porównania w 2020 roku, 2 rodziny były objęte wsparciem asystenta rodziny, ze względu na zobowiązanie sądu. W 2021 roku było tych rodzin już 7, zaś w pierwszej połowie 2022 roku, wsparciem asystenta rodziny ze wskazania sądu było objętych 11 rodzin¹⁸.

Zgodnie z art. 15 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań asystenta rodziny należy m.in. opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym, udzielenie pomocy rodzinom w poprawie ich sytuacji życiowej, udzielenie pomocy w rozwiązywaniu problemów socjalnych, wychowawczych, psychologicznych, udzielenie wsparcia dzieciom czy podejmowanie działań interwencyjnych w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin.

Wskazać należy, że wśród rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny, zdarzają się również takie, gdzie negatywna postawa rodziców, brak chęci współpracy z asystentem rodziny oraz brak motywacji do podejmowania działań w celu poprawy sytuacji w rodzinie, uniemożliwiają realizację planu pomocy oraz działań wspierających przez asystenta. Brak współpracy ze strony rodziców stanowi dominującą przesłankę zakończenia pracy asystenta rodziny.

¹⁷ dane własne MOPS

¹⁸ dane własne MOPS

Przesłanki zakończenia pracy asystenta rodziny w latach 2020-2021 przedstawia tabela nr 6.

Tabela nr 6. Przesłanki zakończenia pracy asystenta w rodzinie 2020-2021, I-VI 2022

Przesłanka zakończenia pracy z rodziną	2020	2021	I-VI 2022
Brak współpracy	4	14	4
Osiągnięcie celów	2	21	4
Inne przyczyny	1- zmiana metod pracy 1- brak efektów	2- brak efektów	-----
Ogółem	8	38	8

Źródło: dane własne MOPS

W sytuacji braku współpracy ze strony rodziców z asystentem rodziny oraz rażących zaniedbań godzących w dobro dziecka, właściwe instytucje mają obowiązek interweniowania w imię nadrzędnego priorytetu ochrony dobra dziecka, w tym spoczywa na nich obowiązek informowania sądu rodzinnego o trudnej sytuacji dzieci w rodzinie, a w przypadku występowania jakiegось formy krzywdzenia dziecka również obowiązek zawiadomienia prokuratury/policji.

Jeżeli rodzina nie wywiązuje się należycie wobec dziecka z pełnienia zadań opiekuńczych i wychowawczych, a udzielone jej wsparcie nie skutkuje poprawą sytuacji, wówczas dziecko może zostać umieszczone postanowieniem sądu rodzinnego w pieczy zastępczej (rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka lub w instytucjonalnej pieczy zastępczej). Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej co do zasady jest możliwe wówczas, jeżeli wcześniej zastosowane inne środki (przewidziane w art. 109§2 pkt 1-4 ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy) oraz formy pomocy rodzicom dziecka, o których mowa w przepisach o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, nie doprowadziły do usunięcia stanu zagrożenia dobra dziecka.

Celem postanowień wydanych przez sąd na podstawie art. 109 kodeksu rodzinnego i opiekuńczego jest ochrona zagrożonego dobra dziecka. Wydanie postanowień jest konieczne w przypadku niewłaściwego wykonywania władzy rodzicielskiej.

Poniższa tabela nr 7 przedstawia dane dotyczące dzieci z terenu gminy Skarżysko-Kamienna umieszczonych na podstawie postanowienia Sądu Rodzinnego w pieczy zastępczej w latach 2020-2021, I-VI 2022.

Tabela nr 7 Liczba dzieci z terenu gminy Skarżysko- Kamienna, przebywająca w pieczy zastępczej w latach 2020-2021, I-VI 2022

Liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej	2020	2021	I-VI 2022
Ogółem:	116	116	107
W tym:			
Liczba dzieci przebywających w rodzinach zastępczych	87	88	82
Liczba dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	29	28	25

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2020-2022 w gminie Skarżysko- Kamienna

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, Gmina od 2012 roku współfinansuje koszty związane z pobytem dzieci w pieczy zastępczej. Zestawienie kosztów na lata 2020-2021, I-VI 2022 przedstawia tabela nr 8.

Tabela nr 8 Wydatki Gminy związane z pobytem dziecka w pieczy zastępczej w latach 2020-2021, I-VI 2022

	2020	2021	I-VI 2022
Kwota poniesionych wydatków przez gminę z tytułu umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej	859 637,09 zł	897 770,18 zł	409 290,46 zł

Źródło: Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2020-2022 w gminie Skarżysko- Kamienna

W celu wsparcia rodzin wielodzietnych, zgodnie z uchwałą Nr ZXXVI/27/2013 z dnia 21 marca 2013, Rada Miasta Skarżyska- Kamiennej przyjęła „Kartę Dużej Rodziny”, która oferuje katalog usług- system zniżek oraz dodatkowych uprawnień dla rodzin wielodzietnych z terenu gminy, umożliwiającym im pełniejszy udział w życiu społeczno- kulturalnym. Skarżyska Karta Dużej Rodziny ułatwia dostęp do instytucji kultury, sportu i rekreacji.

W 2020 roku wydano 1 185 Skarżyskich Kart Dużej Rodziny, w 2021 roku wydano 1 161 Skarżyskich Kart Dużej Rodziny. Natomiast w okresie I-VI 2022 wydano 543 Skarżyskich Kart Dużej Rodziny¹⁹.

4. Analiza SWOT

¹⁹ dane z Urzędu Miasta Skarżyska- Kamiennej, Referat Zdrowia i Spraw Społecznych

Wykonanie analizy SWOT jest formą uporządkowania informacji na temat analizowanego obszaru oraz dokonania oceny zasobów i zagrożeń w środowisku lokalnym. Analizie podlegają mocne i słabe strony obrazujące obecny stan zasobów gminy oraz szanse i zagrożenia dla gminy płynące z jej kontaktów z bliższym lub dalszym otoczeniem.

Analiza SWOT	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> - Funkcjonowanie Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, - funkcjonowanie na terenie gminy Skarżyskiej Karty Dużej Rodziny oraz Ogólnopolskiej Karty Dużej Rodziny, - szeroka działalność ośrodka pomocy społecznej, - wysoko wykwalifikowana kadra ośrodka pomocy społecznej i profesjonalne przygotowanie do pracy z rodzinami wymagającymi wsparcia, - wypracowany system współpracy międzyinstytucjonalnej w związku z działaniami Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i grup roboczych, - wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej poprzez efektywną pracę asystentów rodziny, - zapewnienie bezpłatnych posiłków dla dzieci w szkołach w ramach wieloletniego programu rządowego „Posiłek w szkole i w domu”, - dobre rozpoznanie środowiska lokalnego oraz realizacja licznych działań nakierowanych na wsparcie rodziny przez instytucje lokalne, 	<ul style="list-style-type: none"> - niska stopa życiowa części mieszkańców, - utrzymujący się wysoki wskaźnik bezrobocia, - uzależnienie rodzin od pomocy społecznej, syndrom „dziedziczenia biedy”, zjawisko wyuczonej bezradności, - niska motywacja oraz aktywność rodzin/osób korzystających z pomocy społecznej do przewyciężenia trudności życiowych i zmiany stylu życia, - niewystarczające zaangażowanie oraz brak motywacji, współpracy ze strony rodzin w zakresie poprawy wypełniania funkcji opiekuńczo – wychowawczych, - niska świadomość rodziców dotycząca kwestii edukacyjnych i wychowawczych, - wzrost zachowań ryzykownych u dzieci i młodzieży, - niska motywacja rodzin do korzystania z pomocy specjalistycznej, - ograniczone możliwości wspierania osób oraz rodzin ukrywających problemy i unikających pomocy, - niska aktywność społeczności lokalnej w zakresie podejmowania działań skierowanych na wspieranie rodzin przeżywających trudności,

<ul style="list-style-type: none"> - dobrze rozbudowana baza instytucji lokalnych, stowarzyszeń, organizacji pozarządowych działających na rzecz wsparcia rodziny, - dobra infrastruktura szkolna, - dobrze rozwinięta baza instytucji oświatowych, kulturalnych, sportowo - rekreacyjnych, które realizują m.in. różnorodne zajęcia pozaszkolne dla dzieci i młodzieży, - dostępność pomocy psychologicznej, socjalnej, prawnej. 	<ul style="list-style-type: none"> - wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym w stosunku do pozostałych osób ze społeczności lokalnej, - mała liczba mieszkań socjalnych, - niskie wynagrodzenia pracowników, - duże obciążenie kadry terapeutycznej, niewystarczający zasób lekarzy np. psychiatrów dziecięcych.
<p>Szanse</p>	<p>Zagrożenia</p>
<ul style="list-style-type: none"> - funkcjonowanie w strukturze MOPS Zespołu ds. Pracy Socjalnej NR 1, który realizuje pracę socjalną dla rodzin przeżywających trudności opiekuńczo – wychowawcze, prowadzi procedurę Niebieskie Karty, a także wspiera działania asystentów rodziny, - wzrost świadomości oraz zmiana mentalności społecznej w kwestii postrzegania rodzin dysfunkcyjnych, - prorodzinna polityka państwa, - gotowość oraz możliwość podnoszenia kwalifikacji przez pracowników służb i instytucji zaangażowanych w pomoc na rzecz wspierania rodziny, - możliwość korzystania z programów, projektów współfinansowanych ze środków rządowych i unijnych, - edukacja społeczna skierowana do rodziców, mająca na celu rozwój ich umiejętności społecznych i wychowawczych, - gotowość do współpracy władz samorządowych, lokalnych mediów, służb, instytucji i organizacji pozarządowych na rzecz rodziny, 	<ul style="list-style-type: none"> - bezradność opiekuńczo – wychowawcza, - bezradność rodzin w rozwiązywaniu problemów życiowych i rodzinnych, - zagrożenia funkcjonowania rodziny w związku ze wzrostem patologii społecznej, - niekorzystne wzorce zachowań płynące z nowoczesnych mediów, - wzrost dostępności substancji psychoaktywnych dla dzieci i młodzieży, - zaniedbywanie i osłabienie tradycyjnych więzi, relacji rodzinnych, - wzrastająca liczba rodzin wieloproblemowych, - migracje zarobkowe, eurosieroctwo, - migracje ludzi młodych, wykształconych do większych miast i za granicę, - starzenie się społeczeństwa, - trudności we wczesnym zdiagnozowaniu rodzin przeżywających trudności opiekuńczo – wychowawcze,

<p>- rozwój oferty kulturalnej i sportowej dla dzieci i młodzieży, która daje możliwość zagospodarowania czasu wolnego,</p> <p>- działalność placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży.</p>	<p>- zaniedbywanie zdrowia psychicznego,</p> <p>- wzrost liczby dzieci z problemami na tle psychicznym (np. depresja, autoagresja, zaburzenia odżywiania, uzależnienia),</p> <p>- niechęć angażowania się rodzin w realizowane działania oraz słabe zainteresowanie ze strony rodzin dodatkowymi ofertami pomocowymi,</p> <p>- trudności w rekrutacji rodzin/osób do udziału w realizowanych projektach,</p> <p>- niekorzystny wizerunek pomocy społecznej.</p>
--	---

5. Cele Programu

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2023-2025 jest kontynuacją działań podejmowanych w ramach realizacji programu w latach 2020-2022. Istotnym elementem programu jest skoncentrowanie na wsparciu rodziny biologicznej i pomocy w rozwiązywaniu różnorodnych problemów. Priorytetem w prowadzeniu wsparcia dla rodzin jest utrzymanie systemu rodzinnego w całości, przy kierowaniu się nadrzędną zasadą dobra dziecka. Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej powinno następować po wyczerpaniu wszelkich form pomocy jego rodzicom. W związku z tym wszelkie działania powinny zmierzać do poprawy sytuacji w rodzinie, tak aby było możliwe pozostanie dziecka w rodzinie naturalnej.

Głównym celem Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2023-2025 jest:

Wsparcie skarzyskich rodzin w prawidłowym funkcjonowaniu, ze szczególnym uwzględnieniem rodzin zagrożonych lub przeżywających trudności w realizacji funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Cel główny będzie realizowany poprzez niżej wymienione cele operacyjne:

1. Promowanie wartości rodziny i jej integracyjnej funkcji oraz prowadzenie działań edukacyjnych.

Cele szczegółowe:

- Promowanie wartości rodziny jako środowiska wychowawczego;
- Realizacja zadań ukierunkowanych na aktywne spędzanie czasu przez rodziny oraz rozwój zainteresowań dzieci, młodzieży oraz dorosłych.

2. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych rodziny.

Cele szczegółowe:

- Wzmocnienie poczucia bezpieczeństwa socjalnego oraz stabilizacji rodzin;
- Udzielenie pomocy rodzinom wielodzietnym.

3. Przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej rodzin doświadczających trudności opiekuńczo- wychowawczych.

Cele szczegółowe:

- Zwiększenie dostępności do specjalistycznego poradnictwa rodzinnego, umożliwiającego korzystanie z różnorodnych form wsparcia: prawnego, psychologicznego, pedagogicznego, logopedycznego;
- Podejmowanie działań w celu pozostawienia dzieci w rodzinie biologicznej oraz przywrócenia dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej rodzicom biologicznym;
- Zapewnienie usługi asysty rodziny;
- Monitorowanie sytuacji rodzin z trudnościami opiekuńczo- wychowawczymi;
- Umożliwienie dzieciom z rodzin przeżywających trudności opiekuńczo- wychowawcze korzystania z pobytu w placówkach wsparcia dziennego;
- Wspieranie rodzin wychowujących dzieci z niepełnosprawnościami;
- Aktywizacja społeczna i zawodowa rodzin.

4. Zapobieganie niedostosowaniu społecznemu dzieci i młodzieży.

Cele szczegółowe:

- Przeciwdziałanie patologiom wśród dzieci i młodzieży, propagowanie zdrowego stylu życia;
- Prowadzenie działań profilaktycznych ukierunkowanych na dzieci i młodzież – profilaktyka zachowań ryzykownych.

5. Wsparcie rodzin w przezwyciężeniu problemów wynikających szczególnie z uzależnienia jej członków, przemocy w rodzinie oraz w dążeniu do reintegracji.

Cele szczegółowe:

- Wsparcie rodziny w przezwyciężeniu problemów wynikających z uzależnienia jej członków;
- Wsparcie rodziny, dotkniętej przemocą domową.

6. Wzmocnienie kompetencji zawodowych i podnoszenie jakości świadczonych usług na rzecz rodziny.

Cel szczegółowy:

- Podnoszenie kompetencji służb zajmujących się pomocą na rzecz rodzin.

Tabela nr 9 Cele operacyjne, szczegółowe, działania, wskaźniki, realizatorzy i partnerzy Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2023-2025

1. Promowanie wartości rodziny i jej integracyjnej funkcji oraz prowadzenie działań edukacyjnych			
Cel szczegółowy	Działania	Wskaźniki	Realizatorzy/partnerzy
1.Promowanie wartości rodziny jako środowiska wychowawczego	1.Organizowanie akcji informacyjnych podejmujących zagadnienia współczesnej rodziny	* Liczba akcji informacyjnych i promujących rodzinę	UM, GKRPA, MOPS, placówki oświatowe, Miejskie Centrum Kultury, organizacje pozarządowe
	2.Organizowanie różnorodnych form integracji rodzin, ze szczególnym uwzględnieniem wydarzeń inicjowanych w środowiskach lokalnych	* Liczba zorganizowanych wydarzeń/imprez na rzecz rodziny	
	3.Edukacja wzmacniająca kompetencje opiekuńczo - wychowawcze rodziców	* Liczba podmiotów realizujących zadania edukacyjne, w tym z zakresu edukacji dotyczącej ochrony zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży	UM, GKRPA, MOPS, PCRE placówki oświatowe, organizacje pozarządowe
	*Liczba osób korzystających z zajęć profilaktyczno- edukacyjnych dla rodziców		
	*Liczba działań mających na celu wzrost kompetencji rodzicielskich		
2.Realizacja zadań ukierunkowanych na aktywne spędzanie czasu przez rodziny oraz rozwój zainteresowań dzieci, młodzieży, dorosłych	1. Zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży	*Liczba dzieci i młodzieży korzystających z zorganizowanych form wypoczynku letniego oraz w okresie ferii zimowych	UM, MCK, MCSiR, organizacje pozarządowe
		*Liczba świetlic środowiskowych	

		*Liczba dzieci i młodzieży uczęszczających do świetlic środowiskowych	
	2.Organizowanie imprez okolicznościowych	*Liczba zorganizowanych imprez	
2. Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych rodziny			
1.Wzmocnienie poczucia bezpieczeństwa socjalnego oraz stabilizacji rodzin	1.Zapewnienie rodzinom pomocy materialnej i rzeczowej	*Liczba osób/rodzin korzystających z pomocy finansowej na podstawie ustawy o pomocy społecznej	MOPS
		*Liczba rodzin korzystających z: - zasiłku rodzinnego wraz z dodatkami - świadczenia rodzicielskiego - jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka - funduszu alimentacyjnego	
		*Liczba rodzin korzystających z dodatku mieszkaniowego	
		*Liczba rodzin korzystających z dodatku energetycznego	
		*Liczba rodzin/dzieci w rodzinach korzystających ze świadczenia wychowawczego 500+	ZUS
		*Liczba rodzin/dzieci w rodzinach korzystających z jednorazowego świadczenia „Dobry start”	

		*Liczba rodzin objętych Programem Operacyjnym Pomoc Żywnościowa (POPŻ)	MOPS, Polski Komitet Pomocy Społecznej, Skarżyski Bank Żywności
	2.Zapewnienie dzieciom i młodzieży pomocy w formie posiłków w placówkach oświatowych lub zasiłku celowego na zakup żywności w ramach programu rządowego „Posiłek w szkole i w domu”	*Liczba dzieci objętych dożywianiem w placówkach oświatowych	MOPS
		*Liczba rodzin korzystających z zasiłku celowego na zakup żywności	
	3.Wsparcie finansowe i rzeczowe dzieci uczęszczających do placówek oświatowych	*Liczba dzieci, którym przyznano stypendia szkolne	UM
		*Liczba dzieci, którym przyznano zasiłki szkolne	
		*Koszt udzielonej pomocy	
2.Udzielenie pomocy rodzinom wielodzietnym	1.Poprawa jakości życia rodzin	*Liczba rodzin objętych pomocą z tytułu wielodzietności	MOPS
	2.Zwiększenie dostępności do różnego typu usług	*Liczba rodzin korzystających z ogólnopolskiej KDR	Referat Zdrowia i Spraw Społecznych UM, Miejskie Centrum Kultury w Skarżysku- Kamiennej
*Liczba rodzin korzystających ze skarżyskiej KDR			
*Liczba wydanych skarżyskich KDR			
*Liczba podmiotów oferujących zniżki w związku z posiadaniem Skarżyskiej Karty Dużej Rodziny			

3. Przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej, w tym rodzin doświadczających trudności opiekuńczo- wychowawczych			
1.Zwiększenie dostępności do specjalistycznego poradnictwa rodzinnego, umożliwiającego korzystanie z różnorodnych form wsparcia: prawnego, psychologicznego, pedagogicznego, logopedycznego	1.Poprawa funkcjonowania rodzin i osób korzystających ze specjalistycznego wsparcia	*Liczba osób korzystających z poradnictwa	MOPS-PIK, PCRE, UM,PCPR, organizacje pozarządowe
		*Liczba udzielonych porad	
		*Liczba podmiotów świadczących specjalistyczne poradnictwo	
2.Podejmowanie działań w celu pozostawienia dzieci w rodzinie biologicznej oraz przywrócenia dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej rodzicom biologicznym	1.Praca z rodziną biologiczną w celu powrotu dziecka do domu rodzinnego	*Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej: - rodzinnej - instytucjonalnej	MOPS,PCPR
		*Liczba rodziców biologicznych objętych wsparciem asystenta rodziny, których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej	
		*Liczba dzieci, które powróciły do domu rodzinnego	
		*Kwota poniesionych wydatków przez gminę z tytułu umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej	
3.Zapewnienie usługi asysty rodziny	1.Rozwinięcie kompetencji opiekuńczych i wychowawczych rodziców przeżywających trudności	*Liczba zatrudnionych asystentów rodziny	MOPS

	<p>w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych</p> <p>2. Poprawa funkcjonowania rodziny</p> <p>3. Zwiększenie wiedzy rodziców w zakresie wypełniania prawidłowych ról społecznych</p> <p>4. Kształtowanie lub wzmocnienie prawidłowych postaw rodzicielskich</p>	<p>*Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny</p> <p>*Liczba dzieci w rodzinach objętych wsparciem asystenta</p> <p>*Liczba rodzin objętych asystenturą na mocy postanowienia Sądu</p> <p>*Liczba rodzin, w których zakończono wsparcie asystenta ze szczególnym wskazaniem na zrealizowanie stawianych w planie celów</p>	
4. Monitorowanie sytuacji rodzin z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi	1. Reagowanie na pojawiające się trudności w rodzinie	<p>*Liczba rodzin z trudnościami opiekuńczo-wychowawczymi objętych pracą socjalną</p> <p>*Liczba dzieci w rodzinach, w których sytuacja jest monitorowana</p>	MOPS
5. Umożliwienie dzieciom z rodzin przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze korzystania z pobytu w placówkach wsparcia dziennego	<p>1. Zapewnienie odpowiednich warunków do rozwoju intelektualnego i emocjonalnego</p> <p>2. Pomoc w odrabianiu lekcji</p> <p>3. Realizacja programów socjoterapeutycznych i profilaktycznych</p>	<p>*Liczba placówek wsparcia dziennego</p> <p>*Liczba dzieci przebywających w placówkach wsparcia dziennego</p> <p>*Liczba realizowanych programów</p>	UM, organizacje pozarządowe

6.Wspieranie rodzin wychowujących dzieci z niepełnosprawnościami	1. Poprawa sytuacji rodzin wychowujących dzieci z niepełnosprawnością	*Liczba rodzin korzystających z jednorazowego świadczenia „Za Życiem” w wysokości 4000,00 zł.	MOPS, PCRE
		*Liczba osób, na które jest pobierany zasiłek pielęgnacyjny dla dziecka poniżej 16 roku życia	
		*Liczba osób, którym przyznano świadczenie pielęgnacyjne z tytułu opieki na dzieckiem niepełnosprawnym	
		*Liczba rodzin, którym przyznano wsparcie w ramach opieki wytchnieniowej na dziecko z niepełnosprawnością w ramach Funduszu Solidarnościowego	
		*Liczba rodzin z dzieckiem, którym przyznano wsparcie w postaci asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej w ramach Funduszu Solidarnościowe	
		*Liczba wydanych orzeczeń o kształceniu specjalnym	
		*Liczba wydanych opinii o wczesnym wspomaganie rozwoju dziecka	

		*Liczba dzieci objętych specjalistycznymi usługami opiekuńczymi	
	2. Wyrównywanie szans edukacyjnych i wspieranie rozwoju edukacyjnego uczniów niepełnosprawnych	*Liczba dzieci, która skorzystała z dotacji do zakupu podręczników, materiałów edukacyjnych i ćwiczeniowych	UM
		*Koszt udzielonej pomocy	
7. Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych	1. Pomoc osobom bezrobotnym w powrocie na rynek pracy, kształtowanie właściwych postaw pracowniczych.	*Liczba osób bezrobotnych skierowanych na aktywizację zawodową	MOPS-KIS
	2. Poprawa sytuacji materialnej rodziny	*Liczba osób realizujących Indywidualny Program Zatrudnienia Socjalnego	CIS
4. Zapobieganie niedostosowaniu społecznemu dzieci i młodzieży			
1. Przeciwdziałanie patologiom wśród dzieci i młodzieży, propagowanie zdrowego stylu życia	1. Realizacja programów profilaktycznych, przeciwdziałających patologiom wśród dzieci i młodzieży oraz propagujących zdrowy styl życia	*Liczba programów profilaktycznych	UM, PCRE, placówki oświatowe, KPP
		*Liczba dzieci i młodzieży biorących udział w realizacji programów profilaktycznych	
2. Prowadzenie działań profilaktycznych ukierunkowanych na dzieci i młodzież- profilaktyka zachowań ryzykownych	2. Przeprowadzanie akcji informacyjnych, dotyczących zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i młodzieży	*Liczba przeprowadzonych akcji informacyjnych w placówkach oświatowych	Komenda Powiatowa Policji w Skarżysku- Kamiennej

5. Wsparcie rodzin w przezwyciężeniu problemów wynikających szczególnie z uzależnienia jej członków, przemocy w rodzinie oraz w dążeniu do reintegracji			
1.Wsparcie rodziny w przezwyciężaniu problemów wynikających z uzależnienia jej członków	1.Świadczenie specjalistycznej pomocy rodzinom dotkniętym uzależnieniami	*Liczba złożonych wniosków do Gminnej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Wszyscy realizatorzy Programu
		*Liczba rodzin z problemem uzależnienia, którym udzielono pomocy	
		*Liczba osób korzystających ze wsparcia terapeuty uzależnień	
2.Wsparcie rodziny, dotkniętej przemocą domową	1.Pomoc rodzinom dotkniętym przemocą domową	*Liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty”	MOPS
		*Liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego	
		*Liczba powołanych grup roboczych, w tym liczba posiedzeń grup roboczych, dotyczących realizacji działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie z dziećmi	
		*Liczba rodzin objętych wsparciem w związku z realizacją procedury „Niebieskie Karty”	

6. Wzmocnienie kompetencji zawodowych i podnoszenie jakości świadczonych usług na rzecz rodziny

1.Podnoszenie kompetencji służb zajmujących się pomocą rodzinom dysfunkcyjnym	1.Zapewnienie dostępu do różnych form doskonalenia zawodowego	*Liczba szkoleń/warsztatów adresowanych do pracowników zajmujących się pomocą rodzinie	Wszyscy realizatorzy Programu
		*Liczba uczestników	

6. Adresaci Programu

Program Wspierania Rodziny w gminie Skarżysko- Kamienna na lata 2023-2025 skierowany jest do rodzin mieszkających na terenie gminy Skarżysko- Kamienna. Do realizacji celów Programu przyjęto definicję rodziny, która została wskazana w art. 6 pkt 14 ustawy o pomocy społecznej, określającą rodzinę jako „osoby spokrewnione lub niespokrewnione pozostające w faktycznym związku, wspólnie zamieszkujące i gospodarujące”. Należy zaznaczyć, iż takie rozumienie nie wymaga występowania instytucjonalnej formy małżeństwa, czy więzi pokrewieństwa. Zatem rodziną nazwane zostaną wszystkie osoby wykazujące znamiona pozostawania we wspólnym gospodarstwie domowym.

Adresatami Programu są przede wszystkim rodziny wychowujące dzieci, w tym w szczególności rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, rodziny o trudnej sytuacji materialno- bytowej, rodziny zagrożone ubóstwem, dotknięte przemocą, uzależnieniem, jak również rodziny, którym została ograniczona lub odebrana władza rodzicielska poprzez umieszczenie dzieci w pieczy zastępczej.

7. Realizatorzy Programu

Gminny Program Wspierania Rodziny w Skarżysku- Kamiennej będzie realizowany w latach 2023-2025 przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Skarżysku- Kamiennej we współpracy z lokalnym samorządem, instytucjami i organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami działającymi w obszarze wspierania rodziny.

8. Spodziewane rezultaty wynikające z realizacji Programu

W związku z realizacją Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2023-2025 przewiduje się poprawę funkcjonowania rodzin w środowisku lokalnym.

Spodziewane rezultaty wynikające z realizacji Programu to:

- Stworzenie skutecznego systemu wsparcia dla rodzin;
- Podniesienie świadomości społeczności lokalnej w zakresie dostępnych form wsparcia dla rodzin przeżywających trudności lub nimi zagrożonych;
- Poprawa sytuacji dziecka w rodzinie oraz w środowisku szkolnym;
- Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych rodziny;
- Poprawa funkcjonowania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczych i przywrócenie im zdolności do wypełniania obowiązków rodzicielskich;
- Ograniczenie występowania zjawiska wykluczenia społecznego rodzin z różnego rodzaju dysfunkcjami, w tym rodzin z problemem przemocy, rodzin z uzależnieniami;
- Współpraca rodziców z instytucjami w celu powrotu dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej do rodziny biologicznej;
- Rozwijanie współpracy instytucji, podmiotów i organizacji pozarządowych na rzecz wspierania dziecka i rodziny.

9. Źródła finansowania

Zadania określone w Gminnym Programie Wspierania Rodziny na lata 2023-2025 finansowane będą ze środków własnych budżetu Gminy Skarżysko- Kamienna, środków zaplanowanych w budżetach realizatorów Programu oraz ewentualnych środków zewnętrznych pozyskiwanych w ramach ogłaszanych konkursów.

10. Sprawozdawczość z realizacji Programu

Sprawozdawczość z realizacji programu odbywać się będzie corocznie, na podstawie pozyskanych informacji i danych od podmiotów realizujących poszczególne zadania.

Sprawozdanie z realizacji programu będzie przekazywane do Rady Miasta Skarżyska-Kamiennej, w terminie do 31 marca każdego roku.

Jednostką odpowiedzialną za sprawozdanie z realizacji Programu jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Skarżysku- Kamiennej.

11. Podsumowanie

Gminny Program Wspierania Rodziny w gminie Skarżysko- Kamienna na lata 2023-2025 jest zgodny z kierunkiem i działaniami określonymi w Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Skarżysko- Kamienna na lata 2022-2027.

Program zakłada tworzenie optymalnych warunków dla prawidłowego funkcjonowania rodzin na terenie gminy Skarżysko- Kamienna. Przedstawione w Programie działania mają charakter subsydiarny, wspierający rodziny, mający wzmocnić ich zasoby o kompetencje w wypełnianiu funkcji rodzicielskich. Działania te mają systemowo wspierać rodziny, zwłaszcza te, które doświadczają trudności opiekuńczo- wychowawczych, a w konsekwencji pozwolą rodzinom odzyskać poczucie własnej sprawczości i powrócić do prawidłowego wykonywania funkcji wynikających z jej istoty. Pozwolą także pozostać dziecku w jego środowisku naturalnym lub umożliwią powrót do niego w przypadku czasowego umieszczenia w pieczy zastępczej.

Ważnym elementem powodzenia w osiągnięciu założonych w Programie celów jest ścisła współpraca przedstawicieli służb i instytucji działających na rzecz wspierania rodziny, ale przede wszystkim współpraca i współdziałanie ze strony rodzin, ich motywacji do zmiany sytuacji i przezwyciężenia trudności. Spodziewanym efektem ma być polepszenie sytuacji dziecka i rodziny, poczucia bezpieczeństwa socjalnego, ograniczenie patologii społecznej, zminimalizowanie negatywnych zachowań oraz stworzenie skutecznego systemu wsparcia dla rodziny i dziecka.